

Lagar om rent och orent

Introduktion

Lagarna om ceremoniell renhet och orenhet är omfattande. Men innan vi studerar sammanställningen av lagarna behöver vi först förstå skillnaden mellan ceremoniell och etisk orenhet

Ceremoniell och etisk renhet

I GT talas det om två slags renhet i religiös bemärkelse, nämligen kultisk (ceremoniell, Levitisk) renhet och renhet i etisk bemärkelse. Gud kräver av sitt folk renhet i etisk bemärkelse, d.v.s. rättfärdighet. Ett pedagogiskt hjälpmedel i denna fostran var de föreskrifter om ceremoniell renhet man finner i främst 3 Mosebok.

Den ceremoniella orenheten hade alltså inget att göra med etisk synd. Den var mer allvarlig. Dessa regler var ett pedagogiskt hjälpmedel för människorna att inse Guds helighet, samtidigt som de gav ett viktigt skydd mot epidemier.

Det är även viktigt att förstå att man inte ansåg att dessa reningar kunde göras mekaniskt eller var uttryck för olika tabun. Bl.a. i fynd från Qumran inleds varje reningsceremoni med att den som skall renas ber: Välsignad vare Du Israels Gud, som... (reclaiming s. 299). De skulle göras i tro och tacksamhet till den som skänkt möjligheten till rening.

Ceremoniallagarnas funktion

Pedagogisk

Dessa lagar kan undervisa oss om människans och hela skapelsens fallna tillstånd, samt hennes totala beroende av Guds nåd som hon endast kan ta emot genom tro.

Människans fallna tillstånd

Också när vi inte syndar etiskt är vi orena i oss själva. Naturliga och oundvikliga funktioner såsom menstruation och sädestömningar orsakar redan orenhet. Onormala blödningar, hudsjukdomar m.m. kräver blodoffer för rening. Människan måste således, såsom det också tydligt kommer fram i övriga offerlagar helt lita på Guds nåd. Denna nåd kan hon endast ta emot genom tro, genom att lita på att Gud förlåter, renar, och tillräknar henne rättfärdighet som en fri gåva. Människan är alltså inte ren inför Gud även om hon skulle lyckas hålla alla etiska föreskrifter. Jfr I synd är jag född och i synd har min moder avlat mig (Ps 51:7). Hela hennes väsen är genomsyrat av följderna av syndafallet.

Vid reningsföreskrifterna för särskilt spetälska kan man se många paralleller till hur Gud

Lagen Sammanställning

renar från "syndens spetälska" genom Jesu blod som rann på korsets trä.

Hela skapelsens orenhet

Att hela skapelsen är drabbad av syndens konsekvens kommer fram när många djur i sig själva är orena. Kontakt med döda djur ger automatiskt orenhet

Medicinsk

Gud ville att hans folk skulle vara ett friskt folk. Föreskrifterna uttrycker hälsomässigt sunda principer. Idag har vi lättare att förstå och rätt värdesätta de sunda principer rörande diet, hygien och medicin som uttrycks i dessa kapitel. Lagarna om rent och orent motarbetade spridningen av många farliga och smittosamma sjukdomar i ett hett klimat.

Hälsosam kost

Gud ville att Hans folk skulle äta hälsosam mat av djur som inte var typiska smittobärare.

Skydd mot smitta genom beröring

Ceremoniallagarnas föreskrifter vill minimera fysisk kontakt med smittobärande djur - levande och döda, samt människor. Samma sak gällde vid fysisk kontakt under kvinnans mensperiod och när mannen haft sädesuttömning. I ett hett klimat är blod och sädesvätska goda tillväxthärdar för bakterier.

Det var bättre att en var sjuk och måste gå i karantän än att stora delar av lägret blev sjukt, den här lösningen gav minsta möjliga lidande i en fallen värld. Jfr våra karantänsbestämmelser vid smittosamma sjukdomar. De är inga lagar gjorda för att förnedra någon. De är en nödvändighet för att minimera sjukdomar och lidande.

Att lagarna gav avsedd verkan finns vittnesbörd om bl.a. från medeltidens europa. Då insjuknade inte lika många judar som andra folk i de sjukdomsepidemier som drog fram. En delförklaring till det var utan tvekan att många judar följde renhetsföreskrifterna i Moseböckerna.

Översikt av reningsföreskrifterna

Föreskrifterna gick från den mildaste formen, att endast vänta till aftonen till mycket detaljerat föreskrivna blodsoffersritualer under flera dagars tid.

Orenhet som inte krävde annat än vänta

Kontakt med kvinna som har mens. (till aftonen)

Beröring av sak som placerats på material som kvinna suttit eller legat på under mensperioden. (till aftonen)

Efter samlag under kvinnans mensperiod då mannen fått något av hennes blodflöde på sig. (7 dagar)

Efter födsel (pojke 7 dagar, flicka 14 dagar. Efter totala reningstidens slut dock blodsoffer)

Orenhet som krävde tvagning i vatten av kläderna

Beröring med orent djur (dött eller levande)

Efter misstanke om spetälska.

Orenhet som krävde tvagning av kroppen

Mannens sädesutgjutning (oren till aftonen)

Efter samlag, både mannen och kvinnan. (oren till aftonen)

Orenhet som krävde tvagning av såväl kroppen som kläderna

Beröring med sår som varas, eller det material som blivit orent p.g.a. flytningar. (Oren till aftonen)

Beröring med material som en kvinna legat eller suttit på under mensperioden.

Orenhet som krävde bestänkning av det speciella stänkelsevattnet (se d.o.)

Beröring med död mänska. (Dessutom skulle man tvätta såväl sin kropp som sina kläder.)

Orenhet som krävde rening med blodsoffer

Lagen Sammanställning

Den som haft sår som varas (Efter att flytningarna upphört, räkna först sju dagar)

Onormalt blodflöde. (Räkna först 7 dagar)

Spetälska (Dessutom skall personen tvätta såväl sina kläder som sig själv i vatten. Därutöver skall han även raka av allt sitt hår och vänta i sju dagar (se d.o.))

Efter att den totala reningstiden var slut efter barnafödelse.

Israel var ett heligt folk

Var helig därför att HERREN är helig

Jag är Herren er Gud och ni skall hålla er heliga och vara heliga, ty jag är helig....

45. Ty jag är HERREN, som har fört eder upp ur Egyptens land, för att jag skall vara eder Gud. Så skolen I nu vara heliga, ty jag är helig. (3 Mos 11:43,45)

Helighet är nyckeltemat i hela tredje Mosebok. Ordet helig förekommer oftare i tredje Mosebok än in någon annan bok i Bibeln. Israel skulle vara helt helgad åt Herren. Israels helighet, avskildhet, skulle uttryckas i varje aspekt av hennes liv till den grad att alla delar av livet hade en ceremoniell kvalitet. P.g.a. vad och vem Gud är och vad han gjort måste hans folk hänge sig själva helt och fullt till honom. (NIV)

HERREN finns mitt bland Israels folk

Guds närhet och närvaro var orsaken till detta behov av renhet. Hade Gud inte velat ha något att göra med Israels folk eller mänskan i allmänhet skulle inga renhetsföreskrifter behövt. Kraven på ceremoniell renhet är alltså ett sigill på Guds kärlek och Hans vilja till gemenskap med människan.

9. När du drager ut mot dina fiender och slår läger, skall du taga, dig till vara för allt vad orent är.
10. Om bland dig finnes någon som icke är ren, därigenom att något har hänt honom under natten, så skall han gå ut till något ställe utanför lägret; han får icke komma in i lägret.
11. Och mot aftonen skall han bada sig i vatten, och när solen går ned, får han gå in i lägret. --
12. Du skall hava en särskild plats utanför lägret, dit du kan gå avsides.
13. Och du skall jämte annat som du bär hava en pinne, och när du vill sätta dig därute, skall du med den gräva en grop och sedan åter täcka över din uttömning.
14. Ty HERREN, din Gud, vandrar fram i ditt läger för att hjälpa dig och giva dina fiender i ditt våld; därför skall ditt läger vara heligt, så att han icke hos dig ser något som väcker hans leda och fördenskull vänder sig bort ifrån dig. (5 Mos 23: 9-14)

Lagen Sammanställning

De ceremoniellt orena uteslöts från lägerområdet. Gud var närvarande i lägret på ett speciellt sätt därför kunde "inget orent" komma inför honom. I det nya Jerusalem kommer det på samma sätt inte att finnas rum för någon kompromiss. Inget orent kan komma inför Gud. (Upp 21)

”Bjud Israels barn att de skaffa bort ur lägret var och en som är spetälsk eller har flytning och var och en som har blivit oren genom någon död. En sådan vare sig man eller kvinna skall ni skaffa bort till något ställe utanför lägret ska ni skicka honom för att han inte må orena deras läger, jag har ju min boning mitt ibland dem. (4 Mos 5:3)

31. Så skolen I bevara Israels barn från orenhet, på det att de icke må dö i sin orenhet, om de orena mitt tabernakel, som står mitt ibland dem. (3 Mos 15:31)

Detaljerade föreskrifter gav skydd mot orenhet

43. Gören eder icke själva till en styggelse genom något sådant djur, och ådragen eder icke orenhet genom sådana, så att I bliven orenade genom dem.
44. Ty jag är HERREN, eder Gud; och I skolen hålla eder heliga och vara heliga, ty jag är helig. Och I skolen icke ådraga eder orenhet genom något av de smådjur som röra sig på jorden.
46. Detta är lagen om fyrfotadjurens, och om fåglarna, och om alla slags levande varelser som röra sig i vattnet, och om alla slags smådjur på jorden, (3 Mos 11:43-46)

För att skilja mellan rent och orent

Det skulle inte behöva finnas några gråzoner, inga tolkningsmöjligheter. Nej tydligt och klart anger Gud vilka djur som är rena och vilka som är orena.

47. för att man skall kunna skilja mellan orent och rent, mellan de djur som få ätas och de djur som icke få ätas. (3 Mos 11:47)

För icke-judar frivilligt

I NT blir det klart att för hedningar som kommer till tro så är detta något man kan praktisera eller så låter man bli - för icke-judar är det här helt frivilligt, liksom iakttagandet av speciella judiska högtider, handtvagningar m.m. (Kol 2:16 JNT)

21. I skolen icke äta något självdött; åt främlingen som bo inom dina portar må du giva sådant, och han må äta det; eller ock må du sälja det åt en utlänning. Ty du är ett folk som är helgat
HERREN, din Gud.

Tydiligen var mat alltså inte orent i sig själv. Eftersom icke-judar kunde äta det utan att det var "synd"

Översikt av orsaker till ceremoniell orenhet

Ceremoniell orenhet för mänskan medfördes av

1/ Kontakt med orena djur

2/ Beröring med offret av röda kvigan

3/ Beröring med en död människa

4/ Orena flytningar (variga sår, mens och sädesuttömning)

5/ Barnafödande

6/ Spetälska och andra kroniska hudsjukdomar